

Förslag till utförande av kompensationsåtgärd för groddjur i Kattedammen, Björlanda

Bakgrund

På uppdrag av Fastighetskontoret, Göteborgs stad har Naturcentrum AB tagit fram anvisningar samt kostnadsuppskattningar för förbättring av Kattedammen i Björlanda, Göteborg, med avseende på lokalens kvalitet som reproduktionslokal för groddjur. Åtgärder i Kattedammen har tidigare föreslagits som kompensation för förlust av groddjursmiljöer inom planområde för Skra Bro (Ahlén & Svedholm 2013, Svedholm m fl 2017).

Figur 1. Kattedammens (röd punkt) läge i förhållande till planområdet (gulmarkerat).

Förslag till åtgärder

Området runt Skra bro har tidigare påvisats vara av stor betydelse för flera arter groddjur, däribland både åkergroda och större vattensalamander vilka är strikt skyddade och fridlysta enligt artskyddsförordningen 4§, samt vanlig groda och mindre vattensalamander vilka är fridlysta enligt artskyddsförordningen 6§ (Svedholm & Ahlén 2013). Vid genomförandet av den aktuella detaljplanen kommer diken samt landmiljöer som kan ha betydelse för groddjur att försvinna. Eftersom planområdet

innehåller en mycket begränsad areal naturmark behöver kompensationsåtgärder utföras utanför planområdet. D

en här föreslagna åtgärden bedöms förbättra Kattedammens betydelse som reproduktionslokal för groddjur väsentligt, och bedöms därmed uppväga den habitatförlust som detaljplanen innebär.

Kattedammen ligger i ett skogsområde ca 350 m norr om planområdet, och är en konstgjord damm med en yta på drygt 0,1 ha. Dammen är uppdämd med en vall i västra änden, och är till stora delar igenvuxen med vitmossor, starr och fräken. I den västra delen, närmast vallen finns dock en öppen vattenspegel. Vattendjupet är här upp till 1,5 m. Ytterligare ett mindre parti med öppet vatten finns strax öster om den förstnämnda (figur 2). Dammen är omgiven av medelålders lövskog dominerad av björk och ek med inslag av sälk, asp och tall. Döende enbuskar och enstaka gamla, spärrgreniga ekar vittnar om att landskapet tidigare varit mer öppet. Längs dammens norra strand finns öppna gläntor vilka ger intryck av att röjas regelbundet och används sannolikt i någon form av frilufts-/recreationssammanhang. I dessa gläntor står en gammal ek samt en grov björkhögstubbe. Dammen har i samband med tidigare groddjursinventering visat sig vara av betydelse för åkergroda och vanlig groda, och ha god potential för restaurering (Svedholm & Ahlén 2013).

Föreslagen åtgärd är rensning/utgrävning av dammen enligt figur 2. Den mindre av de öppna ytorna grävs ut något, och ytterligare tre små ytor (10-20 m²) grävs ut i den del av våtmarken som består av fastmarksskärr. Ytorna är belägna längs dammens norra strand för att säkerställa maximal solinstrålning. Inga avverkningar runt dammen för att öka solinstrålningen har bedömts vara nödvändiga.

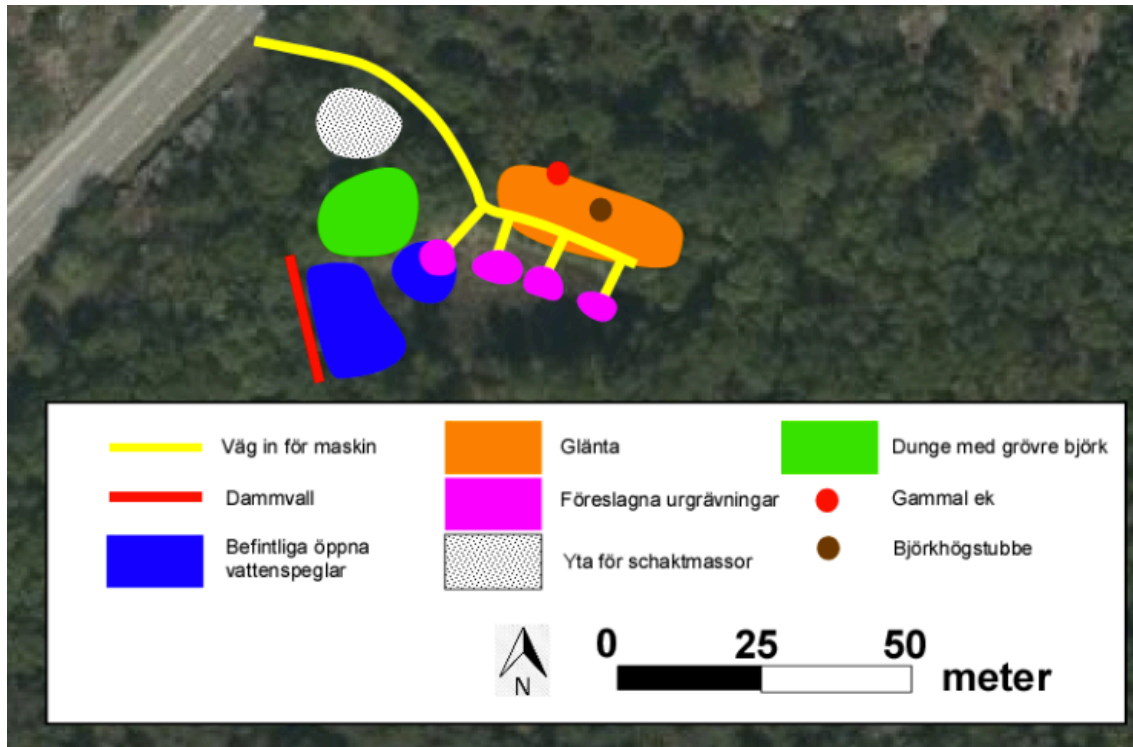
Urgrävningarna ska i möjligaste mån göras med botten sluttande ut från stranden, dvs med ett djup på 0,5-1 m i sydändan och någon decimeter i nordändan. På så sätt tillgodoses behovet av såväl grunt, lättuppvärmt vatten som djuphålor som håller vatten även under torrperioder. Det kan, beroende på fastmattekärrets beskaffenhet, vara svårt att utforma en bottenprofil på detta sätt, men det bör eftersträvas.

Åtkomst till dammen med maskiner sker lämpligast enligt figur 2, en sträcka på ca 50 m. Då tar man sig in från Kongahällavägen strax nordost om en långsträckt berghäll längs vägen. Här är marken plan och med god bärighet, med undantag av en liten bergknalle närmast dammen, vilken dock inte bör vara några problem att forcera för maskiner. Här finns inte heller många grövre träd, utan sly, ungträd och buskar dominerar. Vägen bör dock i möjligaste mån anpassas för att spara de grövre träd som finns. Särskilt värdefulla träd att spara är exempelvis en dunge med grövre björk, en grov ek samt en grov björkhögstubbe, markerade i figur 2. De markerade positionerna är ungefärliga, och träden måste markeras i fält innan påbörjat arbete.

Schaktmassorna som uppstår vid grävarbetet är inte helt lättplacerade i terrängen runt dammen. De öppna gläntorna norr om dammen bör undvikas, eftersom dessa troligen är viktiga för områdets friluftsliv. En del av massorna kan med fördel användas för att fylla igen körspår och andra markskador som uppstår under arbetet. Övrigt läggs lämpligen på en yta söder om maskinvägen in/ut från Kongahällavägen.

Lämpligast tidpunkt för åtgärderna är i juli-september - efter reproduktions- och uppväxtperiod för groddjur samt efter häckningsperiod för fåglar, samtidigt som det generellt är låga flöden och vattenstånd. Det kan även vara lämpligt att genomföra åtgärderna vintertid då tjälad mark minimerar risken för körskador. Då finns emellertid en liten risk att skada eventuella övervintrande groddjur i våtmarken.

För att hålla dammens funktion som reproduktionslokal för groddjur i framtiden bör regelbunden återutgrävning/rensning av sediment och organiskt material ske ungefär vart tionde år.

Figur 2. Skiss över föreslagna åtgärder.

Kostnadsberäkning

Följande kostnader ska ses som en grov uppskattning, och beräkningen är gjord på grundval av det underlag som finns tillgängligt. Området har fältbesökts då marken var tjälad och dammen istäckt vilket gör att bedömningarna av markens bärighet samt bottenens beskaffenhet kan behöva omprövas, vilket kan påverka kostnaderna. Kostnaden varierar naturligtvis även mellan olika entreprenörer, följande kostnader är baserade på Naturcentrums taxa för liknande arbeten.

Kostnad anläggning

-Röjning, etablering, schakt- och fyllnadsarbeten,	
byggledning och besiktning samt avetablering	35 000:-
-Extern och intern administration, oförutsedda kostnader m m	20 000:-
-Summa	55 000:-

Kostnad drift

-Regelbunden urgrävning/rensning samt eventuell vegetationsröjning var tionde år till ungefär samma kostnad som anläggningen.

Bilder

Bilder tagna i samband med fältbesök den 7 februari och 1 mars 2018.

Figur 3. Dammen sedd från öster.

Figur 4. Dammen sedd från dammvallen i väster. De vitare partierna är mer eller mindre öppna vattenspeglar.

Figur 5. Dammvallen och utloppet.

Figur 6. Lämplig ingångspunkt med maskiner från Kongahällavägen.

Figur 7. Lämplig väg in med maskiner.

Figur 8. Dunge med grövre björk.

Figur 9. Kantzon längs norra stranden.

Figur 10. Glänta längs norra stranden.

Figur 11. *Gammal ek.*

Figur 12. *Björkhögstubble.*

Figur 13. Lämplig yta för uppläggning av schaktmassor.

Referenser

Ahlén, J. & Svedholm, J. 2013. *Inventering av naturvärden och groddjur vid Skra Bro och Kronängen, Björlanda*. Naturcentrum AB, Stenungsund.

Svedholm, J., Fidler, J. & Ahlén, J. 2017. *Kompletteringar samt underlag till dispensansökan gällande generellt biotopskydd i Skra Bro, Björlanda, Göteborgs stad*. Naturcentrum AB, Stenungsund.